

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU MÄÄRUS (kuues koda)

3. juuli 2014^{*}

Eelotsusetaotlus — Direktiivid 93/13/EMÜ ja 2008/48/EÜ — Ajaline ja esemeline kohaldamine — Asjaolud, mis leidsid aset enne Rumeenia ühinemist Euroopa Liiduga — Euroopa Liidu põhiõiguste harta — Liidu õiguse kohaldamine — Puudumine — Ilmselge pädevuse puudumine — ELTL artiklid 49 ja 56 — Ilmselge vastuvõetamatus

Kohtuasjas C-92/14,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Judecătoria Câmpulung'i (Rumeenia) 25. veebruari 2014. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 5. märtsil 2014, menetluses

Liliana Tudoran,

Florin Iulian Tudoran,

Ilie Tudoran

versus

SC Suport Colect SRL,

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

koosseisus: koja president A. Borg Barthet, kohtunikud E. Levits (ettekandja) ja M. Berger,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi põhistatud määrusega vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 53 lõikele 2,

on andnud järgmise

määruse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada ELTL artikleid 49 ja 56, Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklit 47, nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT L 95, lk 29; ELT eriväljaanne 15/02, lk 288)

^{*} Kohtumenetluse keel: rumeeania.

artikleid 3 ja 10 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta direktiivi 2008/48/EÜ, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/102/EMÜ (ELT L 133, lk 66), teatavaid sätteid.

- 2 See taotlus esitati vaidluses, milles osalevad ühelt poolt Liliana Tudoran, Florin Iulian Tudoran ja Ilie Tudoran ning teiselt poolt SC Suport Colect SRL (edaspidi „Suport Colect”) ning mis käsitleb kinnisasja omandamiseks koos hüpoteegi seadmisega sõlmitud laenulepingu alusel tekkinud võla sissenõudmise korda.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 93/13 artikli 10 lõike 1 teine lõik sätestab:

„[Direktiivi 93/13] sätteid kohaldatakse kõigi lepingute suhtes, mis on sõlmitud pärast 31. detsembrist 1994.”

- 4 Direktiivi 2008/48 artikli 2 lõige 2 on sõnastatud järgmiselt:

„2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata järgmise suhtes:

- a) krediidilepingud, mis on tagatud kas hüpoteegiga või muu võrreldava tagatisega, mida liikmesriigis tavaliselt kinnisvarale seatakse, või mis on tagatud kinnisvaraga seotud õigusega;
- b) krediidilepingud, mille eesmärk on maa või olemasoleva või projekteeritava ehitise omandiõiguse omandamine või säilitamine;

[...]”

Rumeenia õigus

- 5 Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 372 on ette nähtud:

„Sundtäitmine toimub ainult kohtuotsuse või muu dokumendi alusel, mis seaduse järgi on täitedokument”.

- 6 Sama seadustiku artikli 379 lõikes 1 on sätestatud:

„Sundtäitmine vallas- või kinnisasjade suhtes võib toimuda ainult siis, kui võlg on kindel, kindlasummaline ja kuulub maksmisele”.

- 7 Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 399 on sätestatud:

„Täitmisest huvitatud isikutel või isikutel, kelle huve see kahjustab, on õigus vaidlustada sundtäitmine ja iga täitetoiming”.

- 8 Krediidiasutusi ja kapitali adekvaatsust käsitleva 6. detsembri 2006. aasta erakorralise määruse nr 99 (*Monitorul Oficial al României*, nr 1027; edaspidi „erakorraline määrus nr 99”) artikkel 120 täpsustab:

„Laenulepingud, kaasa arvatud tagatiskokkulepped või käenduslepingud, mille on sõlminud krediidiasutus, on täitedokumendid”.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 9 Põhikohtuasia hagejad ja Banca Comercială Română sõlmisid 5. oktoobril 2006 Câmpulungis (Rumeenia) asuva kinnisasja ostmiseks laenulepingu summas 17 200 eurot.
- 10 Selle lepingu kohaselt on laenu andmise esimesel aastal intressimäär fikseeritud. Pärast aasta möödumist koosneb intressimäär kõikuvast viiteintressimäärast, mis arvutatakse panga asukohas välja pandud intressimäära alusel ja millele lisandub n.ö laenuvõtja võla teenindamisest lähtuv intressimäär, mis näitab laenu osamaksete tagasimaksmise suutlikkust laenuvõtja poolt ja mida väljendatakse maksetega viivitamise päevades alates maksetähtpäevast.
- 11 Lisaks näeb leping ette jooksva intressi suurendamise, lähtudes laenuvõtja tagasimaksmise võimest. Seega suurendatakse muutuvat intressimäära vastavalt sellele, kui pikalt on maksetega viivitatud.
- 12 Florin Iulian Tudoran ja L. Tudoran seadsid 11. oktoobril 2006 sama pangaga omandatud kinnisasjale esimese järjekoha hüpoteegi, mis pidi tagama laenulepingust tulenevate maksekohustuste täitmise.
- 13 Pank edastas 12. mail 2009 põhikohtuasia hagejatele lepinguliste kohustuste täitmata jätmise tõttu teate, kuna viimased olid laenu teatud osamaksed maksmata jätnud. Neil paluti seitsme päeva jooksul alates teate kättesaamisest maksta 233,91 euro suurune summa. Neile teatati, et maksmata jätmise korral muutub kogu maksmata laenusumma sissenõutavaks ja pank kohaldab sundtäitmist.
- 14 Põhikohtuasia hagejate vastu kehtiva nõude osas toimus kaks järjestikust nõude üleandmist. Viimasena omandas selle nõude 5. augustil 2009 sõlmitud nõuete loovutamise lepinguga Suport Colect.
- 15 Suport Colect alustas 18. mail 2012 põhikohtuasia hagejate suhtes sundtäitmist.
- 16 Kohtutäitur väljastas Suport Colecti taotlusel 15. märtsil 2013 hüpoteegiga tagatud laenulepingu alusel sissenõudekorralduse 16 980,75 euro suuruse summa tagasimaksmiseks.
- 17 Nimetatud korraldus oli aluseks täitedokumentidele, millest üks puudutas töötasule sissenõude pööramist ja teine asjassepuutuvale kinnisasjale sissenõude pööramist.
- 18 Põhikohtuasia hagejad esitasid 13. juunil 2013 Judecătoria Câmpulung'ile hagi, milles nad vaidlustasid kõik täitedokumendid. Nad paluvad kõnealuste aktide ning sissenõudekorralduse tühistamist.
- 19 Põhikohtuasia hagejad väidavad peamiselt seda, et sundtäitmise aluseks on nõue, mis ei vasta tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 379 lõikes 1 sätestatud tingimustele, kuna see ei ole kindel, kindlasummaline ega kuulu maksmisele. Seega ei ole tehtud ühtki täpsustust summade kohta, millest tasumisele kuuluv kogusumma koosneb.
- 20 Olles määranud nõude täpselt kindlaksmääramiseks raamatupidamiskspertiisi, tekkis eelotsusetaotluse esitanud kohtul küsimus, kas põhikohtuajas kõne all olevas laenulepingus kehtestatud tingimused intressimäärade kindlaksmääramise kohta on direktiividega 93/13 ja 2003/48 kooskõlas ning kas erakorralise määruse nr 99 artikkel 120 on ELTL artiklitega 49 ja 56 ning harta artikliga 47 kooskõlas.
- 21 Neil asjaoludel otsustas Judecătoria Câmpulung kohtumenetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
 - „1. Kas [direktiivide 93/13 ja 2008/48] sätted on kohaldatavad ka laenulepingule, mis on sõlmitud 5. oktoobril 2006, st enne Rumeenia ühinemist Euroopa Liiduga, kuid on tänaseni jätkuvalt jõus ja mille sätteid nüüd täidetakse pärast selles ette nähtud nõude mitut järjestikust üleandmist?

2. Juhul kui esimesele küsimusele vastatakse jaatavalt, kas siis selliseid tingimusi nagu „laenuvõtja võla teenindamine”, mis osutab võlgniku poolt maksetega viivitamisele, ja tingimusi, mis käsitlevad intressi suurendamist pärast aasta möödumist, mil see hakkab koosnema Banca Comercială Română kõiguvast viiteintressimäärast – mis pannakse välja panga asukohas –, millele lisandub 1,90 [protsendipunkti], võib pidada ebaõiglasteks [direktiivi 93/13] tähenduses?
3. Kas isikutele liidu õigusega antud õiguste tõhusa kohtuliku kaitse põhimõttega, mille tagab [harta] artikkel 47, on vastuolus selline siseriiklik õigusnorm nagu [...] erakorralise määruse nr 99 artikkel 120, mis tunnustab täitedokumendina pangalaenu lepingut, mis on sõlmitud lihtkirjalikus vormis ja andmata võlgnikule võimalust selle tingimusi eraldi läbi rääkida ning mille alusel – pärast ülevaatlikku kontrolli ja sundtäitmiseks loa saamist väljaspool kohtumenetlust, kui kohtuniku võimalus hinnata nõude ulatust on piiratud – võib kohtutäitur alustada sundtäitmist võlgnikule kuuluva vara suhtes?
4. Kas [direktiivi 93/13] tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi sellised õigusnormid nagu vana tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 372 jj, mis lubab võlausaldajal nõuda ebaõiglastest lepingutingimustest tuleneva kohustuse täitmist kinnisvaratagatiseks antud kinnisasja müügiga, vaatamata sellele, et tarbija on selle vaidlustanud, ja ilma, et sõltumatu kohtunik oleks lepingutingimusi kontrollinud?
5. Kas siseriiklikus õiguses sellise sätte olemasolu nagu [...] erakorralise määruse nr 99 artikkel 120, mis tunnustab täitedokumendina pangalaenu lepingut, võib rikkuda ELTL artiklis 49 ette nähtud asutamisvabadust ja ELTL artiklis 45 ette nähtud teenuste osutamise vabadust, kuna see pärsib liidu kodanike asumist liikmesriiki, kus eraõigusliku panga sõlmitud lepingut tunnustatakse kui kohtuotsusega samaväärset täitedokumenti?
6. Kui eelmistele küsimustele vastatakse jaatavalt, kas siis võib liikmesriigi kohus omal algatusel tugineda sellele, et dokument, mille alusel alustati sellises lepingus sätestatud nõude sundtäitmist, ei ole täitedokument?”

Menetlus Euroopa Kohtus

- 22 Eelotsusetaotluse esitanud kohus taotles oma eelotsusetaotluses Euroopa Kohtu kodukorra artiklis 105 sätestatud kiirendatud menetluse kohaldamist.
- 23 Vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 53 lõikele 2 võib siiski juhul, kui Euroopa Kohus ei ole ilmselgelt pädev kohtuasja läbi vaatama või kui taotlus või hagi on ilmselgelt vastuvõetamatu, Euroopa Kohus pärast kohtujuristi ärakuulamist igal ajal ja ilma menetlust jätkamata lõpetada kohtuasja põhistatud määrusega.
- 24 Kuna käesolevas asjas tuleb kohaldada seda sätet, ei ole vaja kiirendatud menetluse taotluse üle otsustada.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene eelotsuse küsimus

- 25 Esimeses küsimuses tahab eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas direktiive 93/13 ja 2008/48 tuleb tõlgendada nii, et nende sätteid kohaldatakse kinnisvaralaenulepingule, mis on sõlmitud enne Rumeenia ühinemist Euroopa Liiduga, kuid on tänaseni jätkuvalt jõus, ning kas Euroopa Kohus on sisuliselt pädev vastama teisele ja neljandale küsimusele.

- 26 Mis puudutab esiteks direktiivi 93/13, siis ilmneb eelotsusetaotlusest, et põhikohtuasjas kõne all olev laenuleping sõlmiti 5. oktoobril 2006 ja selle tagamiseks seati hüpoteek sama aasta 11. oktoobril, ehk enne 1. jaanuari 2007, mil Rumeenia ühines Euroopa Liiduga.
- 27 Esmalt on Euroopa Kohus pädev liidu õigust tõlgendama vaid seoses selle kohaldamisega liikmesriigis alates selle riigi ühinemisest Euroopa Liiduga (kohtumäärus Pohotovost, C-153/13, EU:C:2014:264, punkt 24 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 28 Teiseks, kuivõrd direktiivi 93/13 artikli 10 lõike 1 teise lõigu järgi kohaldatakse seda direktiivi üksnes lepingute suhtes, mis on sõlmitud pärast 31. detsembrit 1994, mil direktiivi ülevõtmise tähtaeg lõppes, siis tuleb asjaomase direktiivi kohaldatavuse üle otsustamisel võtta arvesse põhikohtuasjas käsitletava lepingu sõlmimise kuupäeva, kuna lepingu õiguslike tagajärgede tekkimise aeg ei ole asjakohane.
- 29 Järelikult, arvestades asjaoluga, et põhikohtuasjas kõne all olev laenuleping sõlmiti 5. oktoobril 2006, mille tagamiseks seati hüpoteek 11. oktoobril 2006, tuleb sedastada, et direktiiv 93/13 ei ole põhikohtuasjas kohaldatav.
- 30 Mis puudutab teiseks direktiivi 2008/48, siis piisab kui tõdeda, et vastavalt artikli 2 lõike 2 punktidele a ja b ei kohaldata seda direktiivi laenulepingutele, mis on tagatud hüpoteegiga, ning laenulepingutele, mille eesmärk on olemasoleva või projekteeritava ehitise omandiõiguse omandamine või säilitamine.
- 31 Kuivõrd eelotsusetaotlusest ilmneb, et põhikohtuasjas käsitletav leping on laenuleping, mille eesmärk on kinnisasja omandamine ja mis on tagatud hüpoteegiga, siis ei ole direktiiv 2008/48 põhikohtuasjas kõne all olevatele asjaoludele kohaldatav.
- 32 Järelikult ei ole direktiivi 93/13 ega direktiivi 2008/48 sätted põhikohtuasjas kohaldatavad.

Teine ja neljas eelotsuse küsimus

- 33 Esimesele küsimusele antud vastust arvestades ei ole teisele ja neljandale küsimusele vaja vastata.

Viies eelotsuse küsimus

- 34 Viiendas eelotsuse küsimuses tahab eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas ELTL artikleid 49 ja 56 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus siseriiklikud õigusnormid – nagu on kõne all põhikohtuasjas –, mis tunnustavad täitedokumendina pangalaenu lepingut.
- 35 Olgu märgitud, et Euroopa Kohus peab oma pädevuse hindamiseks tegema kindlaks need asjaolud, mille tõttu siseriiklik kohus talle eelotsusetaotluse esitas (vt selle kohta kohtuotsused Volker und Markus Schecke ja Eifert, C-92/09 ja C-93/09, EU:C:2010:662, punkt 39, ja Susisalo jt, C-84/11, EU:C:2012:374, punkt 16).
- 36 Selles osas tuleb meenutada, et Euroopa Kohus ei ole pädev eelotsuse küsimusele vastama, kui on ilmne, et liidu õigusnormi, mida tal palutakse tõlgendada, ei ole võimalik kohaldada (kohtuotsus Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, C-139/12, EU:C:2014:174, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 37 Seoses liidu õigusnormidega, mille tõlgendamist taotletakse, tuleb märkida, et asutamisvabadust ja teenuste osutamise vabadust käsitlevad EL toimimise lepingu sätted ei ole kohaldatavad olukorras, mille asjaolud tervikuna piirduvad üheainsa liikmesriigiga (vt asutamisvabaduse kohta kohtuotsus komisjon vs. Prantsusmaa, C-389/05, EU:C:2008:411, punkt 49 ja seal viidatud kohtupraktika, ning teenuste osutamise vabaduse kohta kohtuotsus Omalet, C-245/09, EU:C:2010:808, punkt 12 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 38 Siiski olgu meenutatud, et teatud konkreetsetel tingimustel ei takista asjassepuutuva olukorra puhtalt siseriiklik olemus Euroopa Kohut vastamast ELTL artikli 267 alusel esitatud küsimusele.
- 39 Nii võib see olla eelkõige juhul, kui siseriiklik õigus kohustab eelotsusetaotluse esitanud kohut tagama selle kodanikule samad õigused, mis tulenevad muu liikmesriigi kodanikule samasuguses olukorras liidu õigusest (vt selle kohta kohtuotsused *Guimont*, C-448/98, EU:C:2000:663, punkt 23; *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, C-451/03, EU:C:2006:208, punkt 29, ja *Cipolla jt*, C-94/04 ja C-202/04, EU:C:2006:758, punkt 30), või kui eelotsusetaotlus puudutab niisuguseid liidu õigusnorme, millele liikmesriigi õigus viitab selleks, et teha kindlaks, milliseid norme tuleb puhtalt siseriiklikule olukorrale kohaldada (vt selle kohta muu hulgas kohtuotsused *Dzodzi*, C-297/88 ja C-197/89, EU:C:1990:360, punkt 36; *Poseidon Chartering*, C-3/04, EU:C:2006:176, punkt 15, ning *Romeo*, C-313/12, EU:C:2013:718, punkt 21).
- 40 Käesoleval juhul tuleb tõdeda, et kõik põhikohtuasja asjaolud piirduvad ühe liikmesriigiga, kuna see kohtuasi puudutab sellise nõude sundtäitmist, mis tuleneb Rumeenia kodanike ja Rumeenia panga vahel sõlmitud – hüpoteegiga tagatud – laenulepingust ja mille sissenõudjaks on Rumeenia äriühing, kellele see nõue kuulub.
- 41 Eelotsusetaotlusest ei tulene, et eelotsusetaotluse esitanud kohus peaks siseriikliku õiguse alusel põhikohtuasja pooli kohtlema nii, nagu peab liidu õiguse kohaselt kohtlema teise liikmesriigi ettevõtjat, kes on samas olukorras. Samuti ei ilmne, et ta peaks käesolevas asjas kohaldatava siseriikliku õiguse sisu kindlaks tegemiseks tuginema liidu õigusnormide tõlgendusele.
- 42 Seega, kuna eelotsusetaotluses ei ole selgelt esitatud konkreetsed asjaolud, mille alusel saaks luua seose ELTL artiklite 49 ja 56 ning kohaldatava siseriikliku õiguse vahel põhikohtuasjas käsitletataval asjaoludel, mis kõik piirduvad olukorraga asjassepuutuvas liikmesriigis, on viies väide vastuvõetamatu.

Kolmas eelotsuse küsimus

- 43 Kolmandas eelotsuse küsimuses tahab eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas isikutele liidu õigusest tulenevate õiguste kohtuliku kaitse põhimõtet, mis on kehtestatud harta artiklis 47, tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus selline siseriiklik õigusnorm nagu erakorralise määruse nr 99 artikkel 120, mis sätestab, et krediitiasutuste sõlmitud laenulepingud on täitedokumendid.
- 44 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on põhiõiguste kaitsest tulenevad nõuded liikmesriikidele liidu õigusnormide rakendamisel alati siduvad (vt kohtumäärused *Asparuhov Estov jt*, C-339/10, EU:C:2010:680, punkt 13, ning *Chartry*, C-457/09, EU:C:2011:101, punkt 22).
- 45 Samamoodi on harta artikli 51 lõikes 1 sätestatud, et harta sätted on liikmesriikidele ette nähtud üksnes liidu õiguse kohaldamise korral. ELL artikli 6 lõige 1 ja harta artikli 51 lõige 2 täpsustavad, et harta sätted ei laienda mingil viisil aluslepingutes määratletud liidu pädevust.
- 46 Niisiis esiteks, nagu käesoleva kohtumääruse punktides 32 ja 42 tuleneb, ei ole direktiivi 93/13 ega direktiivi 2008/48 sätted ega ka ELTL artiklid 49 ja 56 põhikohtuasjas kohaldatavad.
- 47 Teiseks ei sisalda eelotsusetaotlus ühtegi konkreetset asjaolu, mille alusel võiks asuda seisukohale, et põhikohtuasi on oma eseme kaudu seotud muude liidu õigusnormidega või puudutab siseriiklikke õigusnorme, millega kohaldatakse liidu õigust harta artikli 51 lõike 1 tähenduses.
- 48 Seega ei ole Euroopa Kohus ilmselgelt pädev eelotsusetaotluse esitanud kohtu kolmandale küsimusele vastama.

- 49 Ilma et oleks vaja analüüsida kuuendat küsimust, tuleneb kõikidest eelnevatest kaalutlustest, et vastavalt kodukorra artikli 53 lõikele 2 ei ole esiteks Euroopa Kohus ilmselt pädev kolmandale eelotsuse küsimusele vastama ning teiseks on viies küsimus ilmselt vastuvõetamatu.

Kohtukulud

- 50 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kuues koda) määrab:

Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiiv 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta direktiiv 2008/48/EÜ, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/102/EMÜ, ei ole põhikohtuasjas kohaldatavad.

Lisaks ei ole Euroopa Liidu Kohus esiteks ilmselt pädev Judecătoria Câmpulungi (Rumeenia) 25. veebruari 2014. aasta otsusega esitatud kolmandale eelotsuse küsimusele vastama; teiseks on eelotsusetaotluse esitanud kohtu viies küsimus ilmselt vastuvõetamatu.

Allkirjad